

**Hanzehogeschool
Groningen**

University of Applied Sciences

**Versterken van een integrale aanpak op maat voor leerlingen met een
autismespectrumstoornis**

Presentatie ORD2023 Carla Geveke & Henderien Steenbeek

**share your talent.
move the world.**

Inhoud

- Achtergrond 1+1=3 't PASST Samen
- Onderzoeksvraag: startinventarisatie
- Methode – online vragenlijst
- Resultaten startinventarisatie
- Conclusie en discussie

Lectoraat Jeugd, Educatie en Samenleving –
Diversiteit in Leren en Gedrag
Pedagogische Academie - Hanzehogeschool

Probleemstelling

- Passend onderwijs/zorg is lastig voor leerlingen met een ingewikkelde zorgvraag (Van der Linden et al., 2017; Van Houten et al., 2019), zoals leerlingen met ASS
- Versterken van handelen nodig: kennis vergroten en interactievaardigheden versterken (Smeets et al., 2019; Steenbeek et al., 2011)
- Integrale aanpak is nodig, maar lastig: gescheiden werelden (Van der Grinten et al., 2018).
- Kennis over interprofessioneel samenwerken in onderwijs nog beperkt (Taskforce Jeugd, 2018).
- Gezamenlijke professionalisering mogelijkheden biedt om de samenwerking te verstevigen (Easen, Atkins & Dyson 2000)

In het 't PASST Samen wordt een **professionalisering** die samen met de praktijk ontwikkeld is uitgevoerd en geëvalueerd

Doelstelling

- 1) Handelen in de klas van leerkrachten en jeugdhulpverleners versterken
- 2) Interprofessioneel samenwerken van leerkrachten en jeugdhulpverleners versterken

Om uiteindelijk de betrokkenheid van leerlingen met ASS te vergroten

Professionalisering 1+1=3 't PASST Samen

Startinventarisatie

Professionalisering voor leerkrachten en jeugdhulpverleners

- Coaching-in-de-klas
- Train-de-coach
- Netwerkleren
- Online leeromgeving

Evaluatie

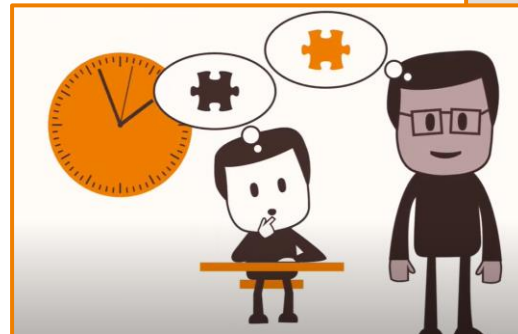
Handelen: observaties

Samenwerken: dagboek

Achtergrond - Handelen in de klas

- Ruimte bieden – autonomie verlenen (Geveke et al., 2020; Stefanou et al., 2004),
- Structuur bieden (Van Gennip et al., 2007)
- Flexibel ondersteunen (scaffolding) (Van de Pol et al., 2014).

Pedagogisch-didactische (interactie)strategieën om talentvol gedrag te ontlokken (Veenker et al., 2020)

share your talent. move the world.

Achtergrond – Interprofessioneel samenwerken

- Onderlinge afhankelijkheid
- Nieuw gecreëerde professionele activiteiten
- Flexibiliteit
- Collectief eigenaarschap van doelen
- Reflectie op het proces

De vijf kerndomeinen als het gaat om interprofessioneel samenwerken
(Bronstein, 2002; Doornenbal et al., 2017)

Methode

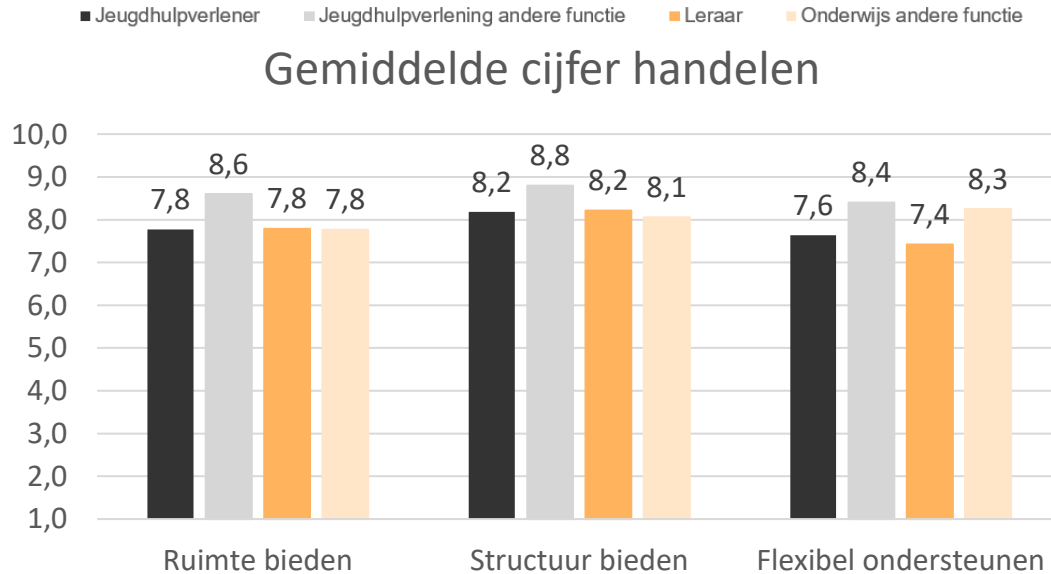
Professionals: Onderwijs en Jeugdhulpverlening

Vragenlijst met gesloten vragen (eigen score) en open vragen naar knelpunten en succesfactoren

- 63 ingevulde lijsten:
  - 36 onderwijs: 19 leraar; 17 overig
  - 27 jeugdhulpverlening: 22 jeugdhulpverlener; 5 overig
- Gemiddeld veel ervaring met ASS (4,37 – 4,82) en interprofessioneel samenwerken (4,05 – 4,8)

Eigen score - Handelen in de klas

Succesfactoren - handelen

Structuur bieden (60)

- **Duidelijkheid in taal en handelen én voorspelbaarheid**
- *Taakstructurering: stappenplan gebruiken, kaderen en afbakenen*
- *Visualisatie*
- *Vast dagritme, uitleg invulling van de dag, routines*

Ruimte bieden (33)

- **Kind zien, signalen opvangen, accepteren**
- **Autonomie en eigen regie geven**

- *Keuzes bieden*
- *Denktijd, vragen stellen, ontspannen en ruimte voor ontspanning*

Flexibel ondersteunen (20)

- **Aansluiten, herhalen, verdiepen, differentiëren**

Overig (23)

- *Professioneel handelen en integraal aanpakken*
- *Belonen en negeren*
- *Oprechtheid*
- *Betrokkenheid kind*
- *Divers: ASS-specifieke aanpak; doelgericht; kind-volgend; praktisch*

Succesfac

“Begrip, luisteren, verwachting uitspreken volgens afspraken die er zijn, terug naar wat kind nodig denkt te hebben of hem hierbij helpen te kiezen. Eigen autonomie is hierin helpend, wel binnen kaders wat nagekomen kan worden maar dan heeft het kind een keuze.”

Structuur bieden (60)

- **Duidelijkheid in taal en handelingen én voorspelbaarheid**
- *Taakstructurering: stappenplan maken, kaders en afbakenen*
- *Visualisatie*
- *Vast dagritme, uitleg van de dag, routines*

Ruimte bieden (33)

- **Kind zien, signalen opvangen, accepteren**
- **Autonomie en eigen regie geven**

- Denktijd, vragen stellen, ontspannen en ruimte voor ontspanning

Flexibel ondersteunen (20)

- **Aansluiten, herhalen, verdiepen, differentiëren**

Overig (23)

- Professioneel handelen en integraal aanpakken
- Belonen en negeren
- Oprechtheid
- Betrokkenheid kind
- *Divers: ASS-specifieke aanpak; doelgericht; kind-volgend; praktisch*

Knelpunten - handelen

Structuur bieden (9)

- Onvoldoende duidelijkheid in taal en handelen én voorspelbaarheid
- Onvoldoende taakstructurering: stappenplan gebruiken, kaderen en afbakenen
- Vast dagritme, uitleg invulling van de dag, routines

Ruimte bieden (26)

- **Onvoldoende het kind zien, signalen opvangen, accepteren**
- *Onvoldoende autonomie en eigen regie geven*
- Onvoldoende denktijd, ontspanning en ruimte voor ontspanning

Flexibel ondersteunen (7)

- *Aansluiten, herhalen, verdiepen, differentiëren*

Overig (42)

- **Professioneel handelen en integraal aanpakken**
- **Tijd**
- Divers: ASS-specifieke aanpak; doelgericht; kind-volgend; praktisch
- Betrokkenheid leerling

“verschil van visie, toepasbaarheid in 1 op 1 en in een groep”

Knelpunten - handelen

Structuur bieden (9)

- Onvoldoende duidelijkheid in taal en handelen én voorspelbaarheid
- Onvoldoende taakstructurering: stappenplan gebruiken, kaderen en afbakenen
- Vast dagritme, uitleg invulling van de dag, routines

Ruimte bieden (26)

- **Onvoldoende het kind zien, signalen opvangen, accepteren**
- *Onvoldoende autonomie en eigen regie geven*
- Onvoldoende denktijd, ontprikkelen en ruimte voor ontspanning

Flexibel ondersteunen (7)

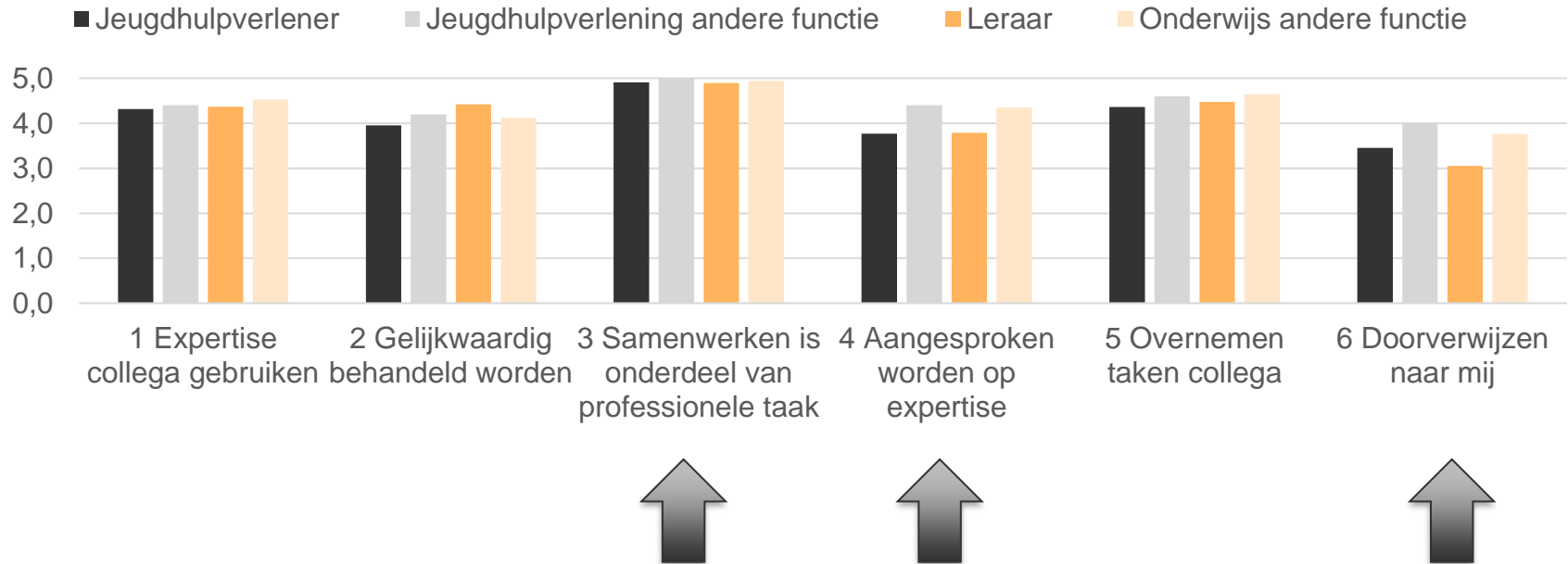
- *Aansluiten, herhalen, verdiepen, differentiëren*

Overig (42)

- **Professioneel handelen en integraal aanpakken**
- **Tijd**
- Divers: ASS-specifieke aanpak; doelgericht; kind-volgend; praktisch
- Betrokkenheid leerling

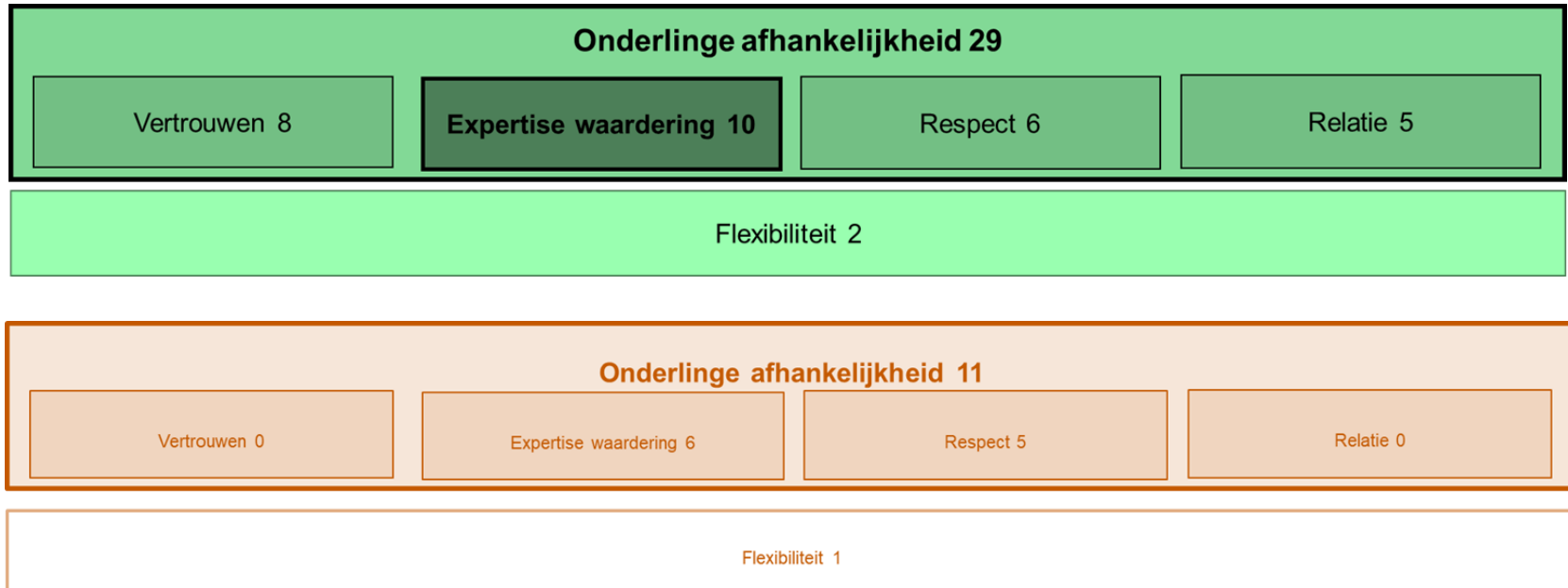
Interprofessioneel samenwerken

Domeinen Onderlinge afhankelijkheid en Flexibiliteit: eigen score

Interprofessioneel samenwerken

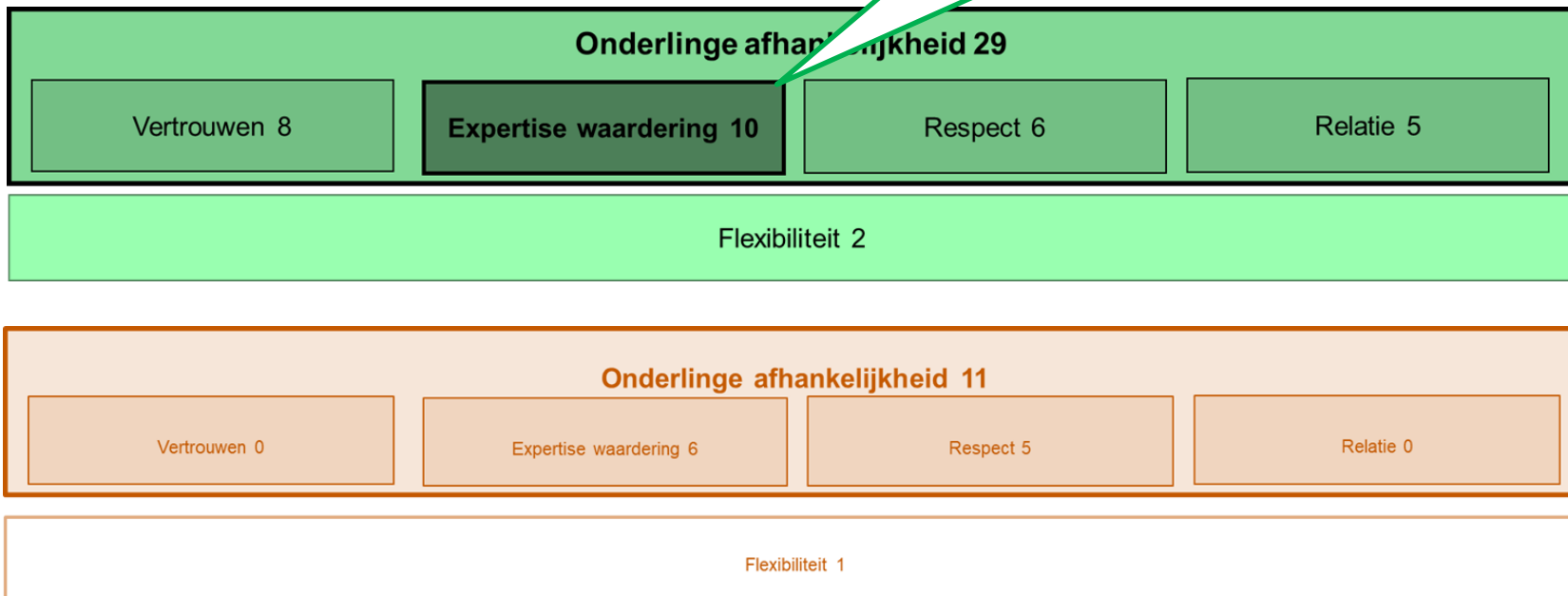
Domeinen Onderlinge afhankelijkheid en Flexibiliteit: succesfactoren (groen) en knelpunten (oranje)

Interprofessioneel sam

“Wanneer je openstaat voor elkaars expertise en zienswijzen, kan hier tijdig een beroep op worden gedaan zodat de juiste hulp aangeboden kan worden.”

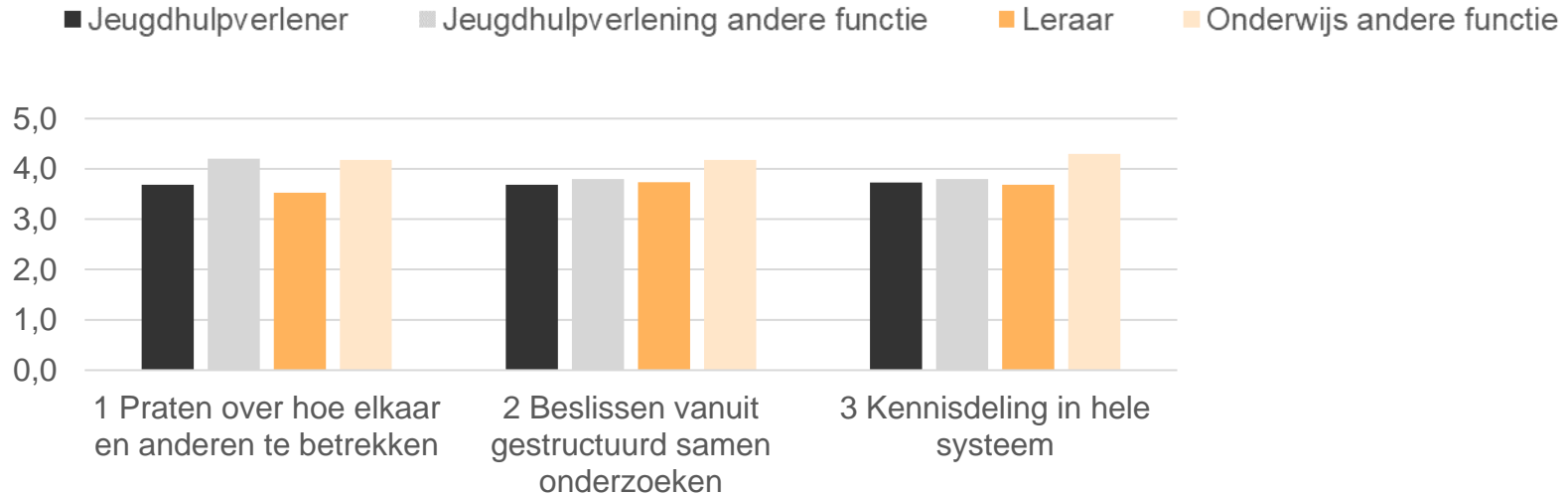
Domeinen Onderlinge afhankelijkheid en Flexibiliteit (groen) en knelpunten (oranje)

Interprofessioneel samenwerken

Domein Collectief eigenaarschap van doelen: eigen score

Interprofessioneel samenwerken

Domein Collectief eigenaarschap van doelen: succesfactoren (groen) en knelpunten (oranje)

Interprofessioneel samen

Domein Collectief eigenaarschap van doelen en knelpunten (oranje)

“Ik heb geen kennis van ASS, dus het is fijn als je hier meer over wilt weten dat je dan naar iemand toe kan gaan die er wel kennis over heeft.”

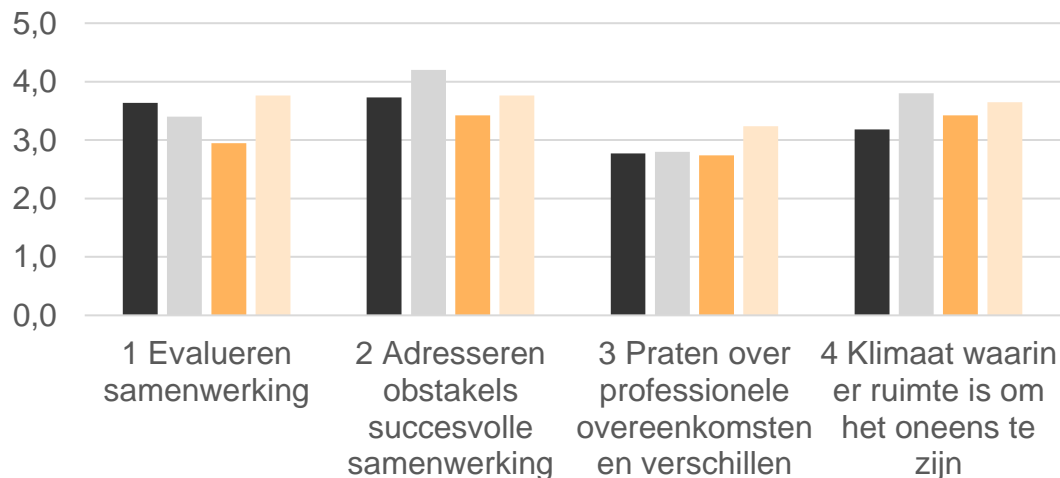
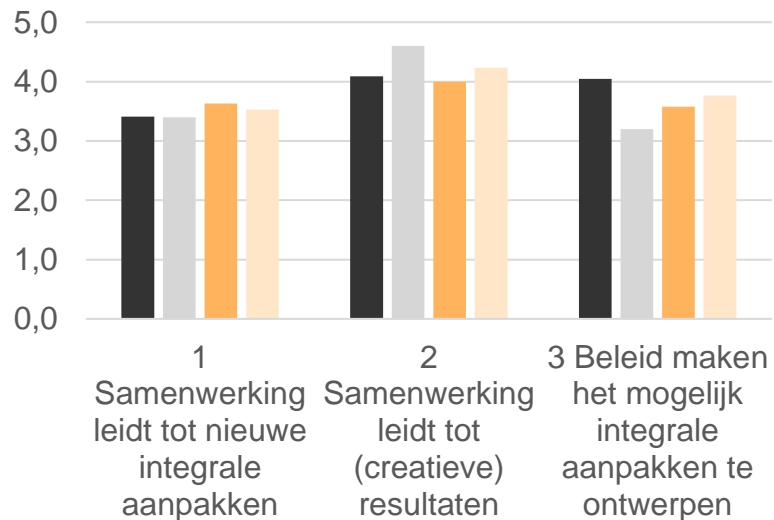

“Het is belangrijk dat je weet wat de jeugdhulpverlener bespreekt met het kind, de leerling is namelijk meer in de klas dan bij de jeugdhulpverlener. Soms heb ik het idee dat ik niet overal op de hoogte van ben waardoor ik dat niet mee kan nemen in mijn lessen.”

Interprofessioneel samenwerken

Domeinen Nieuwe activiteiten in samenwerking (links) en Reflectie op het proces (rechts): eigen score

■ Jeugdhulpverlener   ■ Jeugdhulpverlening andere functie   ■ Leraar   ■ Onderwijs andere functie

Interprofessioneel samenwerken

Domeinen Nieuw gecreëerde professionele activiteiten en Reflectie op het proces: weinig succesfactoren (groen) en geen knelpunten genoemd (oranje)

Nieuw gecreëerde professionele activiteiten 3

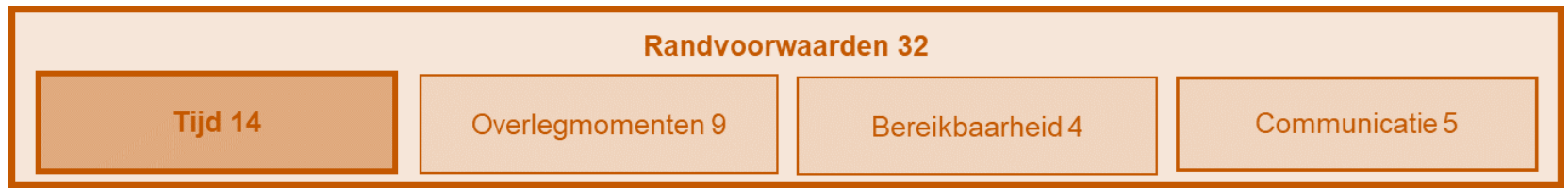
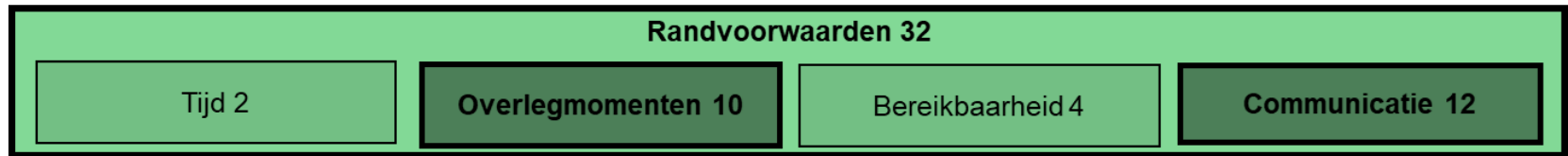
Reflectie op het proces 2

Nieuw gecreëerde professionele activiteiten 0

Reflectie op het proces 0

Interprofessioneel samenwerken

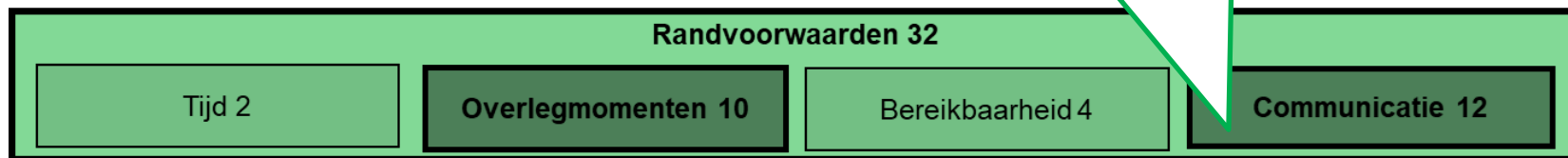
Randvoorwaarden en Overige succesfactoren (groen) en knelpunten (oranje)

Interprofessioneel samenwerken

Randvoorwaarden en Overige succesfactoren (oranje)

“De communicatie is belangrijk bij de samenwerking. We luisteren altijd naar elkaar en nemen hier ook de tijd voor. Je laat zien dat je hier aandacht voor elkaar hebt.”

“Te weinig tijd, soms moeilijk om afspraken te maken omdat er meerdere partijen betrokken zijn.”

“Iedere situatie kan voor het kind anders zijn (details zijn anders) waardoor hetgeen op de ene plek werkt niet altijd op de andere plek werkt. Lastig te achterhalen wat dit soms is.”

Conclusie

Wat zijn knelpunten en succesfactoren in een integrale aanpak?

- Handelen
  - Relatief hoge score alle domeinen, met name structuur – ook de meeste succesfactoren
  - Meeste knelpunten vallen onder ruimte bieden – het kind zien, professioneel handelen en tijd
- Interprofessioneel samenwerken:
  - Relatief hoge score op onderlinge afhankelijkheid en collectief eigenaarschap van doelen – ook meeste succesfactoren
  - Weinig aandacht voor samen nieuwe praktijken ontwikkelen en reflectie op het proces. Tijd is een belangrijk knelpunt

Discussie

- Domein van hoge score = domein met meeste succesfactoren.
- De resultaten lijken niet ASS-specifiek
  - Werken en de succesfactoren ook voor alle leerlingen?
  - Idem wat betreft de samenwerking rondom kwetsbare leerling breed
- Indeling Bronstein geeft goede handvatten, maar de domeinen beperken mogelijk het beeld; dit kan ook voor het handelen zo zijn
- Respondenten noemen bij het handelen ook (inter)professionele aspecten. Wat is precies de relatie daartussen?

Praktische implicaties

- Startinventarisatie: voeding voor de professionalisering
- Bewustwording van knelpunten en succesfactoren; succesfactoren implementeren dmv good practice voorbeelden en tools;
- Aandacht voor onderbelichte domeinen:
  - Ruimte bieden (autonomie verlenen); Flexibel ondersteunen (scaffolding); flexibiliteit in je rol of taak; reflectie op de samenwerking
- Aandacht voor versterkt pedagogisch-didactisch en interprofessioneel handelen in de opleidingspraktijk

Vragen?

- Artikel in OOP hierover (Interprofessioneel Samenwerken)

[Succesfactoren en knelpunten in de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp in de klas](#)

Stock-foto's: Microsoft 365 Office en Depositphotos

Onderzoekers 't PASST Samen

Carla Geveke: c.h.geveke@pl.hanze.nl

Marjan van Dijk

Henderien Steenbeek

Anke de Boer (RuG)

Meer informatie over
het creëren van een
positieve talentspiraal?

Filmpje over Talentgericht
werken rondom kinderen
met ASS

share your talent. move the world.